

Sygn. akt V Ua 41/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Stanisław Stankiewicz (spr.)

Sędziowie: SSO Wiesława Kruczkowska

SSR del. Krzysztof Kruk

Protokolant: Danuta Onopiuk

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2014 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z wniosku M. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o zasiłek macierzyński

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 3 października 2014 roku sygn. akt VI U 84/14

I. Zmienia zaskarżony wyrok w pkt I w ten sposób, że zmienia decyzję z dnia 12 grudnia 2013r. i ustala podstawę zasiłku macierzyńskiego należnego M. K. (1) w wysokości (...)zł, oddala odwołanie w pozostałej części.

II. Oddala apelację w pozostałej części.

III. Znosi wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego za II instancję.

Sygn. akt V Ua 41/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 grudnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przyznał M. K. (1) prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres od 16 października 2013 roku do 15 kwietnia 2014 roku w wysokości 100% podstawy wymiaru tj. w kwocie (...)zł brutto. W uzasadnieniu decyzji podał, że wnioskodawczyni prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą i z tego tytułu podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od 5 stycznia 2011 roku do 23 września 2013 roku oraz od 27 września 2013 roku. W dniu (...) M. K. (1) urodziła dziecko i wystąpiła z wnioskiem o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres 26 tygodni oraz w wymiarze dodatkowych 42 dni. W przypadku wnioskodawczyni podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne (w tym

chorobowe) stanowiła podstawa wymiaru składki w wysokości 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Jedynie we wrześniu 2013 roku M. K. (1) zadeklarowała i opłaciła składkę na ubezpieczenia społeczne (w tym chorobowe) w maksymalnej wysokości – 250% przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim kwartale - tj. (...) zł.

Organ rentowy podstawę składki na ubezpieczenie chorobowe za wrzesień zmniejszył o 13,71%, a następnie podzielił na liczbę dni, w których podlegała ubezpieczeniu chorobowemu, tj. 27 i pomnożył przez ilość dni ubezpieczenia chorobowego po przerwie, tj. od 27 do 30 września 2013 roku (4 dni). W ten sposób wyliczona została podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego – (...)zł.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła M. K. (1). Wskazała, że przyjęta przez organ rentowy metoda ustalania podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego była nieprawidłowa. W jej ocenie, w sytuacji kiedy niezdolność do pracy powstała w drugim miesiącu, a pierwszy miesiąc nie był objęty ubezpieczeniem chorobowym w całości, to podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego powinna odpowiadać deklarowanej kwocie przychodu pomniejszonej o 13,74% czyli (...)zł. Na podstawie takiego zarzutu wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w części odnoszącej się do podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego i ustalenie jej w sugerowanej przez siebie wysokości (k. 3-6).

Sąd Rejonowy za okoliczność bezsporną uznał urodzenie przez ubezpieczoną w dniu (...) córki. Przed tym zdarzeniem podlegała ubezpieczeniom społecznym w okresie od 5 stycznia 2011 roku do 23 września 2013 roku. Następnie miała krótką przerwę, która trwała do 27 września 2013 roku, kiedy ponownie przystąpiła do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Za wrzesień opłaciła składki na ubezpieczenia społeczne w maksymalnej wysokości – 250% przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim kwartale – tj. (...)zł.

W art.52 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa określone zostało, że przy ustalaniu podstawy wymiaru, m.in. zasiłku macierzyńskiego stosuje się odpowiednio przepisy art. 36 ust. 2-4, art. 38 ust. 1, art. 42, 43, 48 ust. 1 oraz art. 49 i 50. Z uwagi na to, że przedmiotem sporu w sprawie była wysokość świadczenia w postaci zasiłku macierzyńskiego Sąd Rejonowy dopuścił dowód z opinii biegłej z zakresu księgowości H. K.. W swojej opinii uwzględniła ona ustalony w sprawie stan faktyczny, a także dokonała wnikliwej analizy stanu prawnego. Jej zdaniem, podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego przysługującej osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą ustala się z uwzględnieniem przychodu uzyskanego w okresie nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego, w trakcie którego nastąpił poród (ewentualnie przyjęcie dziecka na wychowanie). Oceniając przypadek ubezpieczonej wskazała, że należało wziąć pod uwagę podstawę w krótszym okresie, czyli jeżeli odwołująca przystąpiła do ubezpieczenia chorobowego na miesiąc przed narodzinami dziecka, podstawą wyliczenia zasiłku macierzyńskiego będzie tylko jeden miesiąc, tj. wrzesień 2013 roku. Według biegłej, podstawą wymiaru zasiłku macierzyńskiego M. K. (1) za okres od 16 października 2013 roku do 15 kwietnia 2014 roku, zgodnie z art.3 ust.4 w/w ustawy winien być zatem zadeklarowany przychód za miesiąc wrzesień 2013 roku w wysokości (...)zł pomniejszony o 13,74% tej kwoty, czyli (...)zł. Wynik ten stanowi efekt działania matematycznego: $(...)zł - (...) \times 13,71\% = (...)zł - (...)zł = (...)zł$ (k. 21-24).

Organ rentowy zakwestionował opinię takiej treści. W opinii uzupełniającej biegła ponownie poddała analizie regulacje prawne, które należało uwzględnić przy wykonaniu zaleceń sądu, a z drugiej w przejrzysty i konkretny sposób określiła w poszczególnych działaniach matematycznych dzienną wysokość zasiłku macierzyńskiego oraz wysokość zasiłków macierzyńskich w okresie październik 2013 r. – kwiecień 2014 r. Swoje wyniki zawarła w tabeli zawartej w punkcie 8 ustaleń szczególnych opinii. Z kolei w ustaleniach końcowych wskazała, że łączna kwota brutto zasiłku macierzyńskiego za okres od 16 października 2013 roku do 15 kwietnia 2014 roku wynosi (...)zł, a netto – (...)zł (wartość pomniejszona o podatek dochodowy w kwocie (...)zł).

Biorąc zatem pod uwagę, że biegła sądowa jest specjalistką w swojej dziedzinie, dysponuje wiedzą oraz doświadczeniem zawodowym, Sąd uznał wydaną przez nią opinię za logiczną.

Skoro M. K. (1) urodziła (...) w dniu (...)roku, a do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego przystąpiła ponownie w dniu 27 września 2013 roku to należało podstawę zasiłku określić w oparciu o zadeklarowany przychód za miesiąc

wrzesień 2013 roku – (...)zł. Tę zaś kwotę ostatecznie pomniejszyć należało o 13,74%, co w efekcie daje wysokość podstawy przedmiotowego zasiłku macierzyńskiego – (...)zł.

W tym stanie rzeczy w oparciu o art. 477¹⁴§2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w określony w punkcie I wyroku sposób.

Apelację od wyroku takiej treści wniósł organ rentowy. Zarzucił w niej naruszenie art. 52 w zw. z art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa polegające na przyjęciu przez sąd I instancji, że podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego należnego M. K. powinna wynosić (...)zł. Ustawodawca uznał, że zasady dotyczące ustalania podstawy wymiaru zasiłku chorobowego należy stosować także przy ustaleniu podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego. Ubezpieczona we wrześniu 2013r. nie podlegała ubezpieczeniom społecznym od 24 do 26, czyli 3 dni. Podstawa wymiaru jej zasiłku została określona z uwzględnieniem okresu nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego. Ten okres trwał od 27 września do końca tego miesiąca. W tej sytuacji powinna ona wynosić tyle, ile podano w zaskarżonej decyzji. Na podstawie takiego zarzutu Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zażądał zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. jest częściowo zasadna.

Sam ten organ rentowy potwierdził podleganie przez M. K. (1) dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 5.01.2011r. do 23.09.2013r. Podstawa wymiaru składki na to ubezpieczenie w okresie X – XII 2012r. wynosiła (...)zł, a w I – VII 2013r. – (...)zł.

W piśmie z 29.12.2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. podał, że ubezpieczona od 5.08. do 4.09.2013r. była niezdolna do pracy i otrzymywała za ten okres zasiłek chorobowy w wysokości (...)zł.

Zgodnie z treścią art. 52 ustawy z dnia 25.06.1999r. przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonej niebędącej pracownikiem stosuje się odpowiednio przepisy art. 36 ust. 2 – 4, art. 38 ust. 1, art. 42, 43, 48 ust. 1 oraz art. 49 i 50.

Powołany w apelacji art. 36 ust. 4 stanowi, że podstawę wymiaru zasiłku chorobowego ustala się z uwzględnieniem wynagrodzenia uzyskanego u płatnika składek w okresie nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego w trakcie, którego powstała niezdolność do pracy.

Zdaniem Sądu Okręgowego, kluczowe znaczenie w niniejszej sprawie ma art. 48 ust. 1 ustawy. Stanowi on, że podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przysługującemu ubezpieczonemu niebędącemu pracownikiem stanowi przychód za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy.

W sprawie o zasiłek macierzyński jego podstawę stanowi przychód za okres 12 miesięcy poprzedzających miesiąc, w którym urodziła ubezpieczona dziecko. Jeżeli w tym okresie przychód ubezpieczonej uległ zmniejszeniu wskutek niewykonywania działalności w okresie podbierania zasiłku chorobowego, przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego wyłącza się przychód za miesiące, w których ubezpieczona wykonywała działalność przez mniej niż połowę miesiąca. M. K. (1) była w takiej sytuacji w sierpniu 2013r. Podstawę wymiaru jej zasiłku macierzyńskiego powinien stanowić więc przychód z 11 miesięcy z okresu od X 2012r. do IX 2013r.

Organ rentowy i wnioskodawczyni całkowicie pominęli uregulowanie, według którego do okresu nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego wlicza się poprzednie okresy ubezpieczenia chorobowego, jeżeli przerwa między nimi nie przekroczyła 30 dni. Przerwa w ubezpieczeniu M. K. (1) trwała tylko 3 dni (24 -26.09.2013r.) i dlatego należy przyjąć, że była nieprzerwanie ubezpieczona od 5.01.2011r. do dnia porodu.

W ocenie Sądu Okręgowego, zarówno sposób ustalenia podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego przyjęty przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. jak i Sąd Rejonowy jest błędny.

Wnioskodawczyni w piśmie z dnia 29.11.2013r. powołała się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.02.2012r. wydany w sprawie I UK 350/11(LEX Nr 121 5610). Sąd ten w uzasadnieniu wyroku stwierdził, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, jeżeli mieści się ono w ramach określonych ustawą z 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Dalej Sąd Najwyższy uznał, że nie można stosować do osób, które urodziły dziecko w pierwszym miesiącu podlegania ubezpieczeniom art. 49 ust. 1.

Taki pogląd został skutecznie – zdaniem Sądu Okręgowego – podważony w sprawie II UK 36/12. W uzasadnieniu wyroku z 6.09.2012r. Sąd Najwyższy uznał, że podstawę zasiłku macierzyńskiego do którego prawo powstało w pierwszym miesiącu kalendarzowym nieoprezedzonego innym ubezpieczeniem – dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej określa art. 49 pkt. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa jako najniższą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie po odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt 4 tej ustawy, bez względu na wysokość kwoty zadeklarowanej na podstawie art. 18 ust. 8 lub 18a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W przypadku osoby, która podlegała dłużej ubezpieczeniu chorobowemu podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego stanowi przychód z okresu 12 miesięcy albo z krótszego, jeżeli prawo do świadczenia powstało przed upływem 12 miesięcy prowadzenia działalności (art. 36 ust. 2).

W sprawie II UK 36/12 Sąd Najwyższy w sposób jednoznaczny wypowiedział się w kwestii przychodu stanowiącego podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego kobiety prowadzącej działalność gospodarczą.

W niniejszej sprawie podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne M. K. (1) wyniosła w okresie od X 2012r. do IX 2013r. (...)zł ((...)zł + (...) zł + (...)zł), a po odliczeniu kwoty odpowiadającej 13,79% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe (...) zł. Podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego należnego M. K. (1) powinna więc wynosić (...)zł.

Z podanych wyżej względów Sąd Okręgowy na mocy art. 386 § 1 k.p.c. oraz art. 477¹¹ § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt I wyroku, a na mocy art. 385 k.p.c. jak w pkt II wyroku.

Jeśli chodzi o koszty procesu to uznał, że zasądzenie na rzecz ubezpieczonej przez Sąd Rejonowy kwoty 360 zł było zasadne, gdyż organ rentowy wydał wyjątkowo niekorzystną dla niej decyzję. O kosztach postępowania odwoławczego orzekł na mocy art. 100 k.p.c.